

- аналіз планових показників базисного періоду;
- аналіз фактичних показників звітного періоду;
- порівняльний аналіз розвитку підприємства в базовому і звітному періодах і виявлення причин їх відхилень.

Література.

1. Бобарыкин, В.А. Новые модели и методы решения задач использования транспортных средств / В.А. Бобарыкин, Б.Д. Прудовский, Г.И. Трофимова. – М. : Транспорт, 2005. – 56 с.
2. Васильев, Н.М. Автомобильный транспорт: организация и эффективность / Н.М. Васильев. – М. : Транспорт, 2005. – 208 с.
3. Воркут, Л.И. Грузовые автомобильные перевозки : учебник / Л.И. Воркут. – 2-е изд. – Киев : Вища школа, 1986. – 447 с.
4. Ачкасова Л.М. Оцінка ефективності процесу перевезення вантажів / Л.М. Ачкасова // Економіка транспортного комплексу: зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 24. – С. 117-124.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Герченко А. С., студент

Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Діяльність будь-якого підприємства пов'язана з використанням тих чи інших ресурсів: предметів праці, засобів виробництва, підприємницьких здібностей, інформації, що й призводить до виникнення витрат. Виробивши певний продукт або послугу, підприємство реалізує їх і, як правило, одержує прибуток. Чим більший розмір цього прибутку, тим, звичайно, краще. Саме на цьому етапі виникає потреба у зниженні рівня витрат з метою збільшення прибутку господарюючим суб'єктом. Тут на перший план виходить питання, пов'язане зі створенням ефективної системи управління витратами. Основним завданням управління витратами є пошук шляхів найефективнішого використання наявних обмежених ресурсів за допомогою планування, калькулювання, обліку і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності.

Для управління витратами необхідно визначитися з тим, що вони собою уявляють, так як єдності думок щодо даного поняття не існує.

П(С)БО 1 [1] визначає витрати як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [2] визначає витрати як суму будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній господарській діяльності. Поддєрьогіна А.М. [3] визначає витрати як виражені у грошовій формі витрат різних ресурсів у процесі виробництва, обігу і розподілу продукції, товарів. Козаченко Г.В., Погорєлов Ю.С., Хлап'юнов Л.Ю. та Махутін Г.А [4] розуміють витрати як форму платежів за використовувани блага, отримані із зовнішнього середовища. Витрати порівнюються до фактичних грошових вибуттів. Сума витрат, що виникає у процесі господарської діяльності, у грошовому виразі. Ретельний аналіз існуючих підходів до визначення сутності витрат представлений в таблиці 1.

Таблиця 1 - Аналіз підходів щодо визначення поняття «витрати»

Джерело	Зміст та сутність	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
П(С)БО «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1]	Витрати - зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені	Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони здійснені	Неможливість чітко віднести витрати до певного періоду
Податковий кодекс України [2]	Витрати - сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формі, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній господарській діяльності.	Легкість розрахунків	Впроваджені ресурси мають різноманітну цінність

1	2	3	4
Поддєрьогіна А.М. [3]	Витрати - виражені у грошовій формі витрат різних ресурсів (праці, сировини, матеріалів, основних засобів, фінансових результатів) у процесі виробництва, обігу і розподілу продукції, товарів.	Можуть бути достовірно оцінені	Складність ухвалення усіх ресурсів для визначення витрат
Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Хлап'юнов Л.Ю. та Махутін Г.А. [4]	Витрати - форма платежів за використовувани блага, отримані із зовнішнього середовища. Витрати порівнюються до фактичних грошових вибуттів. Сума витрат, що виникає у процесі господарської діяльності, у грошовому виразі.	Обмін і трансформація ресурсів підприємства	Невідшкодований вихід ресурсів за межі підприємства
Котлярів С.А. [5]	Витрати - вартість ресурсів, використовуваних надалі для одержання прибутку або інших цілей організації.	Витрати пов'язуються не тільки з вигодами, але й прибутком	Не враховуються фінансові та нематеріальні ресурси
Каверіна О.Д. [6]	Витрати – вартість всіх ресурсів, які знаходяться в розпорядженні у підприємства	Легкість розрахунків	Впроваджені ресурси мають різноманітну вартість
Гущіна І.С. [7]	Витрати – сукупність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.	Витрати враховують всі види ресурсів	Складність ухвалення усіх ресурсів для визначення витрат
Покропивний С.Ф. [8]	Витрати – сума грошей, витрачених на здійснення будь-якої виробничої функції, для досягнення економічного ефекту	Сума грошей пов'язується з основною діяльністю	Не приділяється увага соціальним витратам
Горфінкель В.Я. [9]	Витрати – вартісна оцінка використаних в процесі виробництва продукції (послуг, робіт) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів і трудових ресурсів.	Найбільш повна характеристика витрат	Не враховуються матеріальні ресурси

Таким чином, можна зробити висновок, що деякі вчені розглядають витрати як вартість ресурсів, інші як виражені в грошовій формі витрати ресурсів, як суму грошей та як зменшення економічних вигід. На погляд дослідника, найбільш повним є визначення сутності витрат Покропивним С.Ф., але в ньому розглядається тільки виробнича функція, а необхідно ураховувати всі види функцій які реалізуються на підприємстві з метою одержання прибутку. Під витратами підприємства дослідник пропонує розуміти

суму грошових коштів, витрачених на необхідні ресурси в результаті здійснення діяльності для досягнення економічного ефекту або інших цілей підприємства.

Література.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністра фінансів України від 31.12.1999 р. № 318// Офіційний вісник України. – 2000. №3. – С.102. (зі змінами та доповненнями)

2. Податковий кодекс України: затверджено Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI// Офіційний вісник України. – 2010. № 92, том 1, стор. 9, стаття 3248, код акта 53775/2010. (зі змінами та доповненнями) – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17>

3. Поддєрьогіна А.М. Аспекти формування та обліку прямих витрат / А.М. Поддєрьогіна // Фінанси України. – 1999. - № 11. – С. 42 – 50.

4. Управління витратами підприємства: [монографія] / [Козаченко Г.В., Погорєлов Ю.С., Хлапєонов Л.Ю., Махутін Г.А.]. – Київ: Лібра, 2007. – 320 с.

5. Котляров С.А. Управление затратами: учебное пособие / С.А. Котляров – СПб.: Питер, 2001. – 160 с.

6. Положение (стандарт) бухгалтерского учёта 16 «Расходы»: - [утверждено приказом Министерства финансов Украины от 31.12.1999 г. № 318] // Офіційний вісник України. – 2000. - № 3. – С. 102.

7. Каверина О.Д. Управление стоимостью и анализом затрат / О.Д. Каверина. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1999. – 48 с.

8. Гущина И.С. Анализ динамики замыкающих затрат на уголь и её факторов / И.С. Гущина // Экономика и математические методы. – 1983. – Т. 19, № 2. – С. 23 – 29.

9. Покропивный С.Ф. Управление издержками и ценообразование: [учебное пособие] / С.Ф. Покропивный. – М.: Экспертное бюро, 1997. – 64 с.

10. Горфинкель В.Я. Контроль издержек производства в условиях нормативного учета / В.Я. Горфинкель. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 156 с.